

สะตอแนะนำ “พันธุ์ตรัง 1”

ชญา นุช ตรีพันธ์

สะตอ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Parkia speciosa* Hassk. ชื่อสามัญ Stink bean ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกสะตอทั้งประเทศ 37,452 ไร่ ผลผลิตรวม 19,257 ตัน เฉลี่ยไร่ละประมาณ 620 กิโลกรัม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) ปัจจุบันสะตอเป็นพืชผักชนิดหนึ่งที่มีความต้องการสูงทั้งในและต่างประเทศ ราคาขายในประเทศเฉลี่ย 7-20 บาท/ฝัก (ตลาดสี่มุมเมือง, 2560) นอกจากนี้มีการส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ในรูปเมล็ดสดบรรจุในถัง และกระป๋อง ราคาขายกิโลกรัมละ 250 – 350 บาท (สุพิชฌาย์, 2559) และเมล็ดแช่แข็ง ราคาขายถุงละ 59 บาท (น้ำหนัก 100 กรัม/ถุง) โดยเมล็ดสะตอแช่แข็งมีมูลค่าส่งออก 15-20 ล้านบาท (อับดุลรอญิง, 2560)

ภาพผลิตภัณฑ์จากสะตอ

สะตอ “พันธุ์ตรัง 1” ขึ้นทะเบียนเป็นพันธุ์แนะนำในปี 2560 โดยศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง ได้สำรวจและคัดเลือกสะตอจากสวนเกษตรกรในภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – 2543 จำนวน 118 สายต้น (Clone) แล้วทำการบันทึกประวัติพันธุ์ และติดตามการให้ผลผลิตนอกฤดู ต่อเนื่องเป็นเวลา 3 ปี ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก จำนวน 12 สายต้น (Clone) (บุญชนะ และ อารณ, 2543) นำมาปลูกทดสอบในแปลงทดลองของศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง โดยวิธีการติดตาระหว่างปี 2544-2556 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า สะตอพันธุ์ตรัง 1 เป็นสายต้น (clone) ที่ดีที่สุด (บุญชนะ และ คณะ, 2559)

ลักษณะเด่น เป็นสะตอขาวให้ผลผลิตเมื่ออายุ 3 ปีหลังปลูก ทรงพุ่มเตี้ย สะดวกต่อการปฏิบัติดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว ให้ผลผลิตทั้งในและนอกฤดู ลักษณะฝักตรง ขนาดเมล็ดสม่ำเสมอ เฉลี่ย 15 เมล็ดต่อฝัก เรียงชิดติดกันทำให้ง่ายต่อการบรรจุ มีกลิ่นจุนน้อย

การปฏิบัติดูแลรักษา

การปลูก ใช้ระยะปลูกระหว่างต้น x แถว เท่ากับ 8 x 8 หรือ 8 x 9 หรือ 9 x 9 เมตร

การค้ำกิ่ง สะตอพันธุ์ตรัง 1 ที่ขยายพันธุ์โดยการติดตา การเจริญเติบโตในระยะแรกมีลักษณะเอนเอียงไปด้านข้างใดข้างหนึ่ง ดังนั้นต้องใช้หลักค้ำกิ่งช่วยให้ตั้งตรงเพื่อการเจริญเติบโตขึ้นตรง

การตัดยอดและจัดทรงพุ่ม เมื่อดันสะตอสูง 1.3 - 1.5 เมตร (5 - 6 เดือนหลังปลูก) ตัดยอดที่ความสูง 0.8 - 1.0 เมตร เพื่อให้มีการแตกกิ่งแขนง จากนั้นเลือกไว้กิ่งแขนงทุกทิศทางให้มีความสมดุลกัน 4 - 5 กิ่ง เพื่อให้เจริญเติบโตเป็นกิ่งหลักของสะตอต่อไป และเพื่อให้ผลผลิตมีทรงพุ่มสมดุลกันทุกด้าน

ภาพการค้ำกิ่ง

ภาพการตัดยอดและจัดทรงพุ่มสะตอ

สะตอหลังการจัดทรงพุ่ม

การให้น้ำ ในระยะเริ่มปลูกรดน้ำ 2 - 3 ครั้งต่อสัปดาห์

การใส่ปุ๋ย ระยะก่อนการให้ผลผลิต อายุ 1 - 3 ปีหลังปลูก ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 200 - 400 กรัมต่อต้นต่อปี โดยแบ่งใส่ 2 ครั้งต่อปี

วัชพืชและการป้องกันกำจัด เมื่อสะตอยังเล็กอยู่จำเป็นต้องมีการกำจัดวัชพืช โดยใช้จอบคายหญ้า หรือใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช เมื่อสะตอโตแล้วการกำจัดวัชพืชก็น้อยลง

การเก็บเกี่ยวผลผลิต สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 2 ช่วง คือ ในฤดู เดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน และนอกฤดู เดือนมกราคม – เดือนเมษายน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร . 2560. สถิติการปลูกไม้ผล - ไม้ยืนต้น ปี 2560. แหล่งที่มา

<http://production.doae.go.th/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2561.

ตลาดสี่มุมเมือง. 2560. ราคาขายส่งสินค้า “ฝักสะตอ”. แหล่งที่มา

<http://www.taladsimummuang.com/dmma/Portals/PriceListItem.aspx?id=010454010>. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2561.

บุญชนะ วงศ์ชนะ สุมาลี ศรีแก้ว ชญานุช ตรีพันธ์ และศุภลักษณ์ อริยภูชัย. 2559. การเปรียบเทียบสายพันธุ์ สะตอในและนอกฤดูการ. วารสารพืชศาสตร์สงขลานครินทร์ ฉบับพิเศษ (3): 16 – 25.

บุญชนะ วงศ์ชนะและอาภรณ์ เจียมสายใจ. 2543. การคัดเลือกพันธุ์สะตอขาวที่ให้ผลผลิตนอกฤดู. รายงานผลการวิจัย ปี 2549 ศูนย์วิจัยพืชสวนตรังกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.